

Arie Molenkamp RO is organisatieadviseur, auteur en trainer. Initiator van internal auditing in Nederland

Twee heren dienen

'Kun je twee heren dienen?' zo vraagt Steven Maijoor zich in *de Accountant* af. 'Is het wel mogelijk om als accountant de publieke functie te dienen, terwijl je tegelijkertijd op een competitieve markt helemaal gericht moet zijn op het bedienen van je klant?'. Als voorzitter van ESME, de Europese toezichthouder op de financiële markten, gaat Maijoor het vast niet gemakkelijk krijgen. Zijn woorden 'dat de publieke functie van de accountant de afgelopen jaren in de financiële sector niet goed heeft gewerkt' laten niets aan duidelijkheid te wensen over. Gerben Everts, die bij de AFM in de voetsporen van Steven Maijoor is getreden, geeft hem een steuntje in de rug. Daags na de aanname in de Eerste Kamer van de Accountantswet verwelkomt Everts in het *FD* het besluit van de politiek: een accountantskantoor mag niet langer adviseren bij een controlecliënt.

De dubbele loyaliteit van de accountant is niet van de laatste tijd. Binnen de beroepsorganisatie van accountants wordt al circa honderd jaar gesproken over de verwachtingskloof met het maatschappelijk verkeer. Het bijzondere van het accountantsberoep is dat die morele spagaat niet lijkt te knellen.

Het wordt tijd dat de beroepsorganisatie van accountants (NBA) volstreekte transparantie creëert door te gaan staan voor het maatschappelijk belang. De consequentie daarvan is dat uitsluitend certificerende accountants onder haar vleugels vallen. Met dat besluit snijdt het mes aan twee kanten. Accountants die binnen ondernemingen werkzaam zijn als controller, als chief financial officer of als internal auditor kunnen eindelijk geheel trouw zijn aan beroepsorganisaties als IIA en VRC die wel uitsluitend de belangen van het ondernemingsbestuur voor ogen hebben.

De dubbele loyaliteit van de registeraccountant

We beperken ons tot de registeraccountant die als internal auditor werkzaam is; daarbij wel onderkend dat het probleem bij controllers mogelijk nog groter is. Tussen de interne accountant en de externe accountant bestaat nog steeds de innige relatie en onderlinge afhankelijkheid die stamt uit de tijd dat ondernemingen over interne accountantsdiensten beschikten. Aan deze typisch Nederlandse aangelegenheid is rond de eeuwwisseling definitief een eind gekomen. Registeraccountants die binnen een onderneming werkzaam zijn, worden nu geacht aan het ondernemingsbestuur te rapporteren. Desondanks is deze accountant, naast zijn lidmaatschap van het Instituut van Internal Auditors (IIA), nog steeds lid van de NBA; de organisatie die, mede onder invloed van de grote accountantskantoren, vooral de belangen van de externe accountants behartigt. Een weeffout met grote gevolgen.

Herstellen van de weeffout

Deze weeffout werkt zeer verstrend. In de eerste plaats binnen de onderneming. Als de relatie met de externe accountant in het geding is treedt er steevast een loyaliteitsconflict op. De 'natuurlijke' belangentegenstelling wordt doorbroken; het wordt vaktechnisch aftasten tussen NBA-collega's onder elkaar.

Binnen het IIA kan de registeraccountant naar bevindt van zaken handelen. Dat belemmert de autonome groei en de ontwikkelingsrichting van het IIA. Het fourneren van de NBA-contributie betekent voorts, hoe wrang, dat IIA-leden mede NBA-vaktechnische onderzoeken financieren. Onderzoeken die in hoge mate schadelijk kunnen zijn voor de positie van de internal auditprofessie. Met zijn NBA-lidmaatschap ondergraaft de registeraccountant niet alleen de onafhankelijke positie van de internal auditor, maar hij belemmert ook de eigen vaktechnische ontwikkeling van het IIA.

Herstel van vertrouwen in de registeraccountant vraagt om transparantie. De gevestigde orde zal haar persoonlijke belangen moeten loslaten en kiezen voor het maatschappelijk belang van een professionele en betrouwbare beroepsorganisatie. Het is de hoogste tijd om de weeffout te herstellen. Onze registeraccountant kiest dan echt voor het IIA!